

İpek Baycan, Enise Burcu Karaçizmeli,
Utku Serkan Zengin

Pre-Müdahale: Tohum Karaköy

“Kamusal alan nasıl tasarlanır?”

Tohum Karaköy bu soruya alternatif bir yanıt arayan, tasarım öncesi veri toplama ve müdahaleye kullanıcı tepkisini ölçmeye yönelik bir kamusal deneyi olarak ortaya çıkmıştır. Geçici strüktürlerin alana bırakılması (tohum atma) ile yaşayan, dönüşen, bozulan, tekrar yapılan ve yok olabilen bir sisteme sahip Tohum Karaköy serbest ve gözleme dayalı bir tasarım ön çalışması niteliği taşımaktadır.

Tohum Karaköy'ün ortaya çıkışı yer aldığı Karaköy iskelesi önündeki alanın o günün fiziksel koşullarıyla şekillenmiştir. Kasım 2009'da Tohum ilk olarak, alanda gerçekleşmesi beklenen ancak kamu oyuna duyurulmamış yeni proje üzerine bir tartışmayla oluşmaya başlamış, mekânın henüz tasarlanmadığı varsayılış ve tasarı öncesi yeni kullanım kararlarının belirleneceği süreçte taleplerin, gereksinimlerin ve kullanıcı eğilimlerinin ölçüleceği geçici mobil modüller yaratma fikriyle olgunlaşmıştır.

Bir araştırma aracı olarak kullanılan bu modüllerin depolama, oturma, satış gibi kullanıcı gereksinimlerine cevap vermesi planlanmıştır. Böylece kullanımın gözleme, gözlemin kullanıma etkideği çift yönlü bir araştırma modeli ortaya çıkmıştır. Daha sonra, bu kurgu üç evreye bölünmüş ve aşamalı olarak hayata geçirilmiştir.

Pre-Intervention: Seed Karaköy

“How to design a public space?”

Seed Karaköy is a public project trying to find alternative answers to this question by surveying and evaluating the needs and desires of people even before the design stage.

By leaving temporary structures in a given space (seeding), Seed Karaköy is a free preliminary design study which depends on observation, and which adapts to various needs with the systems that live, transform, deform, restructure and vanish.

Seed Karaköy was shaped by the physical conditions of the space in front of the Karaköy Port at that time. The project emerged out of discussions on how to utilize this space, and assumed that the space had not been designed yet. Central to the project is the idea of creating temporary mobile modules which would be used to assess demands, needs and user tendencies; and this pre-design process would inform the decisions on how to use the space effectively.

These modules, used as a research tool, were planned to assess the needs of the neighborhood – would the most effective use of the space be commercial, or residential, or neither? So a two-way research model emerged in which usage affects experiment, and vice versa. Later it was divided into three phases and applied step by step.

Tespit-Fikir – Uygulama-Müdahale – Gözlem-Belgeleme

Atölye sırasında tespit ve fikirden oluşan ön çalışma; düşük bütçeli, gözlem ve belgelemeye dayalı bir “deney” olarak hayata geçirilmiş ve 17-26 Temmuz tarihlerinde serbest kullanıma bırakılmıştır. Tesadüf o ki projenin başladığı tarihlerde 1,5 seneyi aşkın süredir bakımsız duran çalışma alanında yeni parkın da inşaatı başlamıştır.

Kurulum

Tohum'un uygulama ve gözlemden oluşan deneyi toplam sekiz gün sürmüştür. Kendi başına ayakta duran dokuz ayrı birimin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş beş modülün alana bırakılmasıyla başlayan deney, aktörlerin katılımıyla, alanda parçalanıp yok olana kadar kalmış ve izlenmiştir. İlk gün dört birimden oluşan en büyük kütleye sahip 2 numaralı modül kurulmuş, ikinci gün ise geri kalan dört modül tüm montajı yerinde yapılarak deniz kenarına bırakılmıştır. Montaj tamamlandığında modüller insan yoğunluğu tespit edilen noktalara bırakılmış ve altı gün süren müdahalesiz gözlem-belgeleme evresine geçilmiştir.

Gözlemler

- **1. gün:** İlk modül (2) kuruldu. İnsanlar tepkisiz, oturacak yer olmamasına rağmen modüle yabancılar. Yere oturuyorlar.
- **2. gün:** Dört küçük modül daha kuruldu. 2. modül bugün kullanılıyor. Yeri değiştirilerek denize daha yakın bir noktaya çekilmiş durumda. Küçük modüller etrafa dağıldı. Ağırlıklı olarak balıkçılar kullanıyor.
- **3. gün:** Çok yağmur bastırdı ama sorun yok çünkü tüm yüzeyler vernikli. 3. modül

Identification-Idea – Application-Intervention – Observation-Documentation

Preliminary study consisting of identification and idea was applied as a low-budget “experiment” depending on observation and documentation of the spontaneous use of a structure between 17-26 July. As a coincidence, during the first days of the project, construction began on a new park in the working space, which had been neglected for over one and a half years.

Installation

Seed's experiment, including application and observation, took eight days. Five modules composed of nine units (which could stand individually) were placed in the project area, and these were observed until they were broken into pieces and vanished with the participation of the actors.

On the first day, module no 2 (the biggest module, with four units) was installed, and on the second day, the other four modules were completely installed and left in the space. When the installation finished, modules were left at the points determined to be most densely crowded, and thus began the observation and documentation phase without intervention for six days.

Observations

- **1st day:** The first module (2) is installed. People do not react. They are ignored the modules although there are no other seats. They sit on the ground.
- **2nd day:** The other four small modules are installed. The second module is used today. Its location is changed, taken to a place closer to the sea. Small modules are placed around. They are mostly used by fishermen.

ortadan kayboldu. Hafta içi olduğundan kalabalık yok. Esnaf ve balıkçılar küçük modülleri sahiplenmiş, kullanıyorlar.

- 4. gün: Modüller etrafa dağılmış durumda. Birçoğu Kemankeş Caddesi'nde esnaf tarafından kullanılıyor. En büyük ve en küçük iki modül ortada yok. 2. modülün parçalanıp yeniden yapılmak üzere demonte edildiğini öğreniyoruz. Deniz kenarında hareket yok.
- 5. gün: Kemankeş Caddesi'nde teşhir amaçlı kullanılan bir; deniz kenarında ise üç modül bulunuyor. Modüller tekrar balıkçılar tarafından kullanılmak üzere deniz kenarına çekilmiş durumda. Dün bozulan 2. modül iki parçalı yeni haliyle tekrar sahada. Ancak montajı eksik yapıldığından sağlam değil. 1. modül hariç strüktürler varlığını sürdürüyor.
- 6. gün: Deniz kenarında, balıkçıların önünde görünürde modül yok. Kemankeş Caddesi'nde 3. modül hala esnaf tarafından kullanılıyor. Yerlerde dağılan modüllerden OSB parçaları görülüyor.
- 7. gün: Alanda kalan tek birim 3. modül.
- 8. gün: Alanda kalan tek birim 3. modül.

Sonuç

“Kamusal alan nasıl tasarlanır?” sorusuna alternatif yanıt arayan Tohum Karaköy, kullanıcının tasarımı yadırgamasından kullanmasında, bozarak tekrar oluşturmada yok etmesine uzanan süreç boyunca hareketi ve dönüşümü ile Karaköy Meydanı'nın ihtiyaçlarını ve odak noktalarını tanımlamaya yardımcı olan ipuçları ortaya koymuştur. Ticaretin yoğunluğu ve akışı yönlendirdiği hafta içi Kemankeş Caddesi alanın omurgasını oluştururken, balıkçılar ve deniz havası almaya gelenlerle yoğunluk, hafta sonu deniz kenarına kaymaktadır. Modüllerin kullanımında en aktif olan ve kullanım çeşitliliği sergileyen balıkçıların alanın ana aktörleri; fiziki koşulları yönlendirici ve

- 3rd day: It is raining heavily – no problem because all surfaces are coated. Third module disappeared. No crowds because it is a weekday. Tradesmen and fishermen are using the small modules.
- 4th day: Modules are scattered around. Most of them are used by tradesmen on Kemankeş Street. The biggest and the smallest modules are nowhere to be found. We hear that the second module was demounted to be reinstalled. No activity on the seaside.
- 5th day: There is one module used for exhibition on Kemankeş Street and three modules on the seaside. The second module demounted yesterday is at the space again in its new form with two pieces. But it is not balanced because its installation is incomplete. All the structures are on the field except the first module.
- 6th day: There is no module in front of the fishermen on the coast. The third module on the Kemankeş Street is still used by tradesmen. On the ground, there are pieces of OSB fallen from the broken modules.
- 7th day: The only unit in the space is the third module.
- 8th day: The only unit in the space is the third module.

Conclusion

Seed Karaköy sought alternative answers to the question “How to design a public space?”, and gave hints helping to define the requirements and focus points of Karaköy Square, with its mobility and transformational abilities.

In the process, the modules were ignored, used, and remounted – and then they vanished. During the week, when trade defined the size and flow of the crowd, Kemankeş Street was the central pillar of the space; but on weekends the crowd

belirleyici oldukları gözlenmektedir. Alandaki hareket ve modüllerde değişiklik aktörler ve kullanıcılar tarafından belirlenmektedir. Tüm bunlarla birlikte kullanıcı müdahalesinin kontrol edilmediğinde yıkıcı olabileceği görülmektedir.

Tanı – Kullan – Boz – Yap – Boz – Yok Et

Tohum Karaköy ilk evresi olan tespit-fikir aşamasında öngördüğü gibi; tasarlanmış, hareket etmiş, bozulmuş, yeniden yapılmış, sonuçta da yok olmuştur. Bu hareket kamusal alanın yaşayan karakterini yansıtırken proje öncesi araştırmaya önemli ipuçları sunmaktadır.

Sonuca varmak için başa dönüyor ve soruyoruz: “Kamusal alan nasıl tasarlanır?”

İyi bir kentsel kamusal mekân tasarımı için hareketleri iyi okumak, beklenti ve tepkileri iyi belirlemek şart. Bunun için de alana “etki etmek ve reaksiyonları ölçmek” gerekmektedir. Müdahale kısa süreli de olsa kullanıcı için var olur ve yine onun tarafından yok edilir. Tasarımcıya da bu yapım ve bozumu hesaba katarak mekân yaratmak düşer.

Künye

- **Montaj:** 4 saat
- **Süre:** 8 gün
- **Malzemeler:** 60 m delikli L profil / 10 mm kalınlığında 6 m² OSB levha / vida, somun
- **Aktörler:** Erol / Sinan / Hasan / Turgut / Metin
- **Ön çalışma:** İpek Baycan / Enise Burcu Karaçizmeli / Utku Serkan Zengin
- **Uygulama:** İpek Baycan / Enise Burcu Karaçizmeli / Luc Glaister

density is higher on the seaside due to the fishermen and people coming for the fresh sea air. Fishermen, who were the most active in finding various uses for the modules, were the main actors in the square. The mobility and the changes in the modules were determined by actors and users. Due to the observations user intervention when uncontrolled can be destructive.

Know – Use – Demount – Mount – Demount – Destroy

Seed Karaköy was designed, moved, demounted, remounted and vanished at the end, according to its first phase identification-idea. This mobility, reflecting the living character of the public space, gives important hints for the pre-design research stage of a project.

In order to reach a conclusion, now we go back to the beginning and ask again, “How to design a public space?”

For a proper urban public space design, movements must be correctly read, and expectations and reactions must be appropriately identified. In order to achieve this, the space should be “affected and the reactions should be evaluated.” The user can intervene for a short period, and can even destroy the modules. And the designer should create the space while taking this deconstruction and construction into account.

Information

- **Mounting:** 4 hours
- **Period:** 8 days
- **Materials:** 60 m L profile with holes / 10 mm thick, 6 m² OSB plates/ screw, nut
- **Actors:** Erol / Sinan / Hasan / Turgut / Metin
- **Preliminary study:** İpek Baycan / Enise Burcu Karaçizmeli / Utku Serkan Zengin
- **Application:** İpek Baycan / Enise Burcu Karaçizmeli / Luc Glaister